

Otázka: Dějiny psychologie a psychologické směry

Předmět: Základy společenských věd

Přidal(a): Cocozsv

Termín psychologie neexistoval do roku 1520 , psychologie se považovala za součást filosofie (srbochorvatský pisatel MARULIČ)

STAROVĚK – Starověké národy věřily, že představy, fantazie , sny jsou vztahy od Bohů, nemoc je pomsta od Boha, posedlost ďáblem

Řekové stejný cíl jako současní psychologové , kladli si otázky Máme duši? , Jak spolu souvisí mysl a tělo?

PŘEDCHŮDCI PSYCHOLOGIE – **Alkmaion** ,lékař z Krotonu v Itálii ,objevil zrakový nerv spojující oko s

Mozkem, sídlem myšlení není srdce, ale MOZEK, myslel ze vemy do

Mozku putují vzdušnými kanálky

Démokritos - atomista, atomy predmetu se odrazeji do nasich smyslu

(pravda - vidim pouze díky světlu)

Hippokrates - pokud myšlení v mozku, jak je možné ze někdo je duševně nemocný?

HUMORÁLNÍ TEORIE : KREV - SANGVINIK - OHEŇ

HLEN (FLEGMA) - FLEGMATIK - VODA

ČERNÁ ŽLUČ - MELANCHOLIK - ZEMĚ

ŽLUTÁ ŽLUČ - VZDUCH - CHOLERIK

Galenos - 2.st BC rozšířil humoralní teorii na rozdělení temperamentu, přesvědčení ,ze nemoc má

Biologický základ se v moderní době potvrdilo

Platon - dialog Menon - nevzdělány otroci řeší geometrické problémy - Platon přesvědčen ze otroci

Si ROZVZPOMÍNÁ (anamnesis) co zažil ve světě idejí. ,telo je vezení duše

Lidská duše podle Platona - Duše na třech místech 1) Mozek - rozumová složka -filosofové

2) Hrudník - citová - voják

3) Podbříšek - žádostivá - obchodník, řemeslník

Duše : Spřežení dvou koní - Temperamentní ale poslušný

- Divoký a nezkrotný (vášně a touhy a chtíč) + vozataj (rozum)

Musí je dostat do spolupráce

Svět idejí - nepředstavitelný svět, ve kterém naše duše existuje už před narozením

Aristoteles - psyché je podle něj procesem, duše není hmotná esence, ani krev, ale naše kroky v

Myšlení, odmítá Platonovu duši uvezenou v těle

Předchůdci psychologie - křesťanství

Psy nebyla úplně odmítnuta, ale upravena. Odstraneno vše s biologií a zrušeno vše, co odporovalo tomu, že „víra je to nejvyšší“

Každá duše je při narození nově stvořena

Sv. Augustin - Používal metodu INTROSPEKCE (díky ní můžeme proniknout k Bohu a odhalit vyšší pravdy)

Akvinský - spojuje Aristotela s křesťanstvím, duše jako ESENCE která určuje jací jsme

Descartes - MYSLÍM Tedy JSEM, mechanicko-hydraulická teorie - tělo je naplněno zvláštní tekutinou, nervy vyšlou impuls -> zvednutí ruky

- Jako první popsal REFLEXY - smyslový podnět vytvoří tlak na smyslové orgány, toto napětí

se nervy dostane do mozku,otvírá zvláštní ventily a tím vyvolá tělesnou činnost

Res cogitans - věc myslící ,Res extensis - věc rozprostřená

Hobbes - ASOCIANICTA - jako první popsal že myslíme v asociacích

Locke - pracoval empiricky - experiment - jedna ruka do teplé vody,druhá do studené,pak obě do vlažné - každá ruka to vnímala jinak = VE VĚDOMÍ NENÍ NIC,CO DŘÍVE NEBYLO VE SMYSLECH ,odmítl vrozené ideje , Pojem *Tabula Rasa* - čistá deska,spíše pojem Akvinského,on spíše nepopsaný papír

Berkley - BÝT ZNAMENÁ BÝT VNÍMÁN (Esse est percipi)= solipsismus -jsme schopni vědět že existuje jen to co vnímáme

FYZIKALISTÉ -předchůdci neurofyziologů ,zkoumali fyzikální příčiny nervových a psy procesů

Jean Martin Charcot - 1882 1. Klinika pro nervové nemoci - Klinika nervových nemocí

Franz Joseph Gall - Frenologie -výstupky na lebce,extrémní vyvinutost,zvětšení centra

Pierre Flourens - odstraňoval psovi části mozku kde měla sídlit zamilovanost,pes ztrácel schopnost souvislého pohybu,točil se dokola.. - frenologie vyvrácena

Brockovo centrum - syntax,skladba řeči, Wernickeova - porozumení reci

Ernst Heinrich Weber -Pletací jehlice,zkoumal citivost jednotlivých částí těla - nejvíc jazyk,rty,tvář

Herman Helmholtz - PRIZMATICKÁ ČOČKA - brýle, které posouvaly o 10 cm, lidi po čase viděli před sebou -> vjem vzniká v mozku

ZROZENÍ PSYCHOLOGIE - Prosinec 1879 - WILHELM WUNDT - Univerzita v Lipsku, založil první laboratoř experimentální psychologie - měřili APERCEPCI - rychlost vnímání

Pracoval s introspekci ale ne emoce, pouze co vidím a cítím, zaměřil se na VNÍMÁNÍ , tzv Wundtova iluze

Hermann Ebbinghaus - výzkum se týkal paměťových procesů , krivka opakování a zapomínání

1) BEHAVIORISMUS

2) PSYCHOANALÝZA

3) GESTALT

4) HUMANISTICKÁ PSY

5) TRANSPERSONÁLNÍ PSY

BEHAVIORISMUS - zaměřuje se na studium chování

Edward Lee Thorndike - studium kuřat - bludiště - postupné zlepšení, působí zde zkušenost

- Učení je postupné, děje se automaticky, všechna zvířata se učí stejně, pokud asociace spojena s pozitivním zážitkem, bude silnější než když bude spojena s trestem, čím častěji je asociace používána, tím je silnější, asociace mohou vyhasínat, Haló efekt

I.P. Pavlov - 1904 Nobelova cena - zkoumal trávení, podmíněný (naučený) a nepodmíněný (vrozený) reflex

John B. Watson - BEHAVIORISTICKÝ MANIFEST, vědomí je pro něj Black box

- 1) CHOVÁNÍ - ne vědomí
- 2) OBJEKTIVNÍ POZNATKY, nezajímá je co přitom cítí
- 3) PŘEDPOVÍDÁNÍ A OVLÁDÁNÍ CHOVÁNÍ, ne porozumění duševním jevům

Vše S->R, 1920 Pokus s dítětem a tyčí, pohled na krysou spojen s nepříjemným zážitkem

Dejte mi tucet dětí... vychováám z nich co budu chtít bez ohledu na talent atd

Neobehaviorismus - S -> O ->R

B.F. Skinner - vše se dá naučit

Operantní podmiňování - naučím se i něco, co není v mé biologické výbavě

Efekt částečného posílení - Když dostávám něco pravidelně, nejsem schopna moc dlouho čekat, když dělám něco nepravidelně, jsem ochotna čekat mnohem dýl

Programované učení – po každé správné odpovědi další, těžší úkol – Teaching machine- zadna socialni vazba, nulova motivace

PSYCHOANALÝZA – zaklad – hledání problémů v dětství

Zakladatel : SIGMUND FREUD – narozen v Příboru na Moravě, ve 4 letech do Vídně

Jako ŽID mohl studovat pouze medicínu nebo práva, šel na medinu

Zaujala ho fyziologie, věnoval se výzkumu

Na stáž k Charcotovi – Jak je možné, že se mnou komunikují lidé i když nejsou v plném vědomí
-> vznik NEVĚDOMÍ (něco jako soukromý archív)

Otevřel si soukromou praxi- věnoval se léčbě hysterie, používal elektroléčbu

BREUER – Případ Anny O. – pečovala o umírajícího otce->po jeho smrti zhoršení stavu, nechtěla pít z hrnečku, ochrnula, léčba : hypnóza , PŘENOS – projektování pocitů do terapeuta

-postupně opustil hypnózu, terapie se skládala z : výkladu snů, asociací, rozhovor, speciální pohovka

ID, EGO, SUPEREGO

- Orální období – do 18 měsíců – dítě vše vnímá ústy, hlavně kojení
- Anální – 18 m – 2 roky – první krůček ke svobodě, konec nošení pleny, dítě ovládá své tělo
- Falické období 2-5 let

- Fáze latence - 6-12 let - sex. Instinkt v pozadí, uvědomuje si svou sexualitu, skupin. Onaie
- Genitální období - plné uvědomění sexuality, počátek sex. Činnosti

Oidipův komplex

OBRANNÉ MECHANISMY

- Popření - řeknu že jsem se nikam nehlásila
- Racionalizace - vysvětlím si to jinak ,5 z testu - dala tam něco jiného
- Reaktivní výtvar - mám strach že jsem homo - veřejně vystupuji proti gayům
- Přemístění - nemůžu být pilot F1 ,řídím autobus
- Intelektualizace - zemře mi dítě, namaluju obraz - problém přetvořím v něco intelektuálního
- Projekce - vlastní emoce projektuji do ostatních
- Sublimace - problém vypaří do jiného ,agrese - jdu na box

Střeďeční psy společnost (Alfred Adler) => Vídeňská psychoanalytická společnost

Navázal vztahy s tzv. curyšskou psychologickou školou (Carl Gustav Jung)

V hnutí se spory - Adler odmítl Freudovu sex. Teorii - založil si INDIVIDUÁLNÍ PSYCHOLOGII
Alfred Adler se také zabýval vývojem v dětství a došel k tomu, že v útlém věku může dojít k pocitu méněcennosti (při nedostatečném chvalení a motivování) , který nás může pronásledovat po celý život. Pro jedince je pak důležitá potřeba uznání. Důležité je pořadí dětí v rodině:

Prvorozené dítě má velký problém, když musí ustoupit potřebám druhého dítěte. Je zvyklé

na pozornost, která mu je najednou upřena a tak se snaží na sebe zornovat např. tím, že se ve vývoji vrátí dozadu (předstírá, že neumí samo jíst apod.) nebo předstírá nemoc. **Druhé dítě, prostřední** jsou nejvyváženější, můžou mít ale pocit opožděnosti vůči staršímu sourozenci a tak se ho snaží dohnat. **Nejmladší děti** jsou nejvíce rozmazlené a ve světě mimo rodinu to nemají lehké, protože o ně nikdo nejeví tak velký zájem. V dospělosti si myslí, že jsou nejlepší a často pro ně může být šokující, že tomu tak není.

Spory s Jungem – nesouhlasil s čisté sexualním původem neuroz -1914 vlastní škola – ANALYTICKÁ PSYCHOLOGIE Ten nevěřil tomu, že vše ovlivňuje naše dětství a sex. Přišel s myšlenkou **kolektivního nevědomí**, jehož duše (**psyché**) je řízena zkušenostmi z minulosti, jedná se o jakýsi zdroj moudrosti a všichni ho máme stejný. V této teorii využil také **archetypy (předobrazy)**– Animus, Anima, Persona, Stín. Pozoroval různé náboženské mýty a všiml si, že všechny mají stejný základ. V lidské psychice jsou archetypy jakési instinkty, které jsou ovlivněny vývojem lidského vědomí. Podle něj dodnes určujeme lidskou povahu: **introvert a extrovert**.

Gestalt: je to tzv. tvarová psychologie. Snaží se pozorovat člověka jako celek a nechce ho rozdělit na určité části (nelze oddělit detail od celku). Terapeuti léčí celou naši osobnost a nezaměřují se jen na její určité části (**holismus**). O této zásadě se zmínil už Aristotelés („Celek je víc než souhrn jeho částí.“).

Max Werthamer – Fenomén fí- vjem uchovávám ještě chvíli poté

Fenomén beta – iluze pohybu i když statické obrázky

Efekt Zeigarnikove – pamatování neukončených záležitostí

Zákony – zákon blízkosti, zákon podobnosti (hledám souvislost), kanizsův trojúhelník, rubinová váza, figura a pozadí

Do tohoto směru patří například Wolfgang Kohler a Koffka.

Humanistická psychologie: nejdůležitějším kritériem v tomto druhu terapií je dobrý vztah mezi terapeutem a klientem, protože klient je největší odborník na své pocity. Tento směr je tedy zaměřen nejvíce na terapii a léčení problémů. Upozorňuje na jedinečnost každého z nás. Mezi hlavní představitele patří **Abraham Maslow**. Ten přišel s tzv. **pyramidou lidských potřeb**. Nezákladnější potřeby jsou ty **fyzilogické** (potřeba jíst, dýchat, spát). Následuje **potřeba bezpečí a jistoty** (člověk se vyhýbá neznámým věcem), pak **potřeba lásky** (chceme být někým milováni) následovaná **potřebou uznání** (chceme, aby si nás ostatní vážili, respektovali nás. A na vrcholu je potřeba **seberealizace** (potřebujeme se zdokonalovat, motivovat se a dosáhnout nejlepších výsledků). Dalším představitelem je **Carl Rodgers**. Věřil, že v terapii je důležitá empatie, shoda a porozumění. Také rozvinul skupinové psychoterapie.

Transpersonální psychologie: s experimenty začal **Stanislav Grof** a na začátku používal LSD. Trans. ps. je spojená s mystikou a různými spiritualistickými obřady. Využívá meditativní techniky a stavy přeměněného vědomí. LSD bylo později zakázáno, ale Grof se svou ženou Christinou přišel na jiný způsob, jak se dostat do jiného stavu vědomí. Metoda **holotropního dýchání** je využívána dodnes, ale je poměrně nebezpečná. Člověk se údajně může dostat až do okamžiku svého narození a prožít tento okamžik znovu, což může být ale velmi traumatizující. Teoreticky se lze dostat i do minulých životů.